

Tilleggsprotokoll til Europeisk charter om lokalt selvstyre vedrørende rett til deltakelse i lokale myndigheters saker

Europarådets medlemsstater, som er signatarer av denne tilleggsprotokollen til Europeisk charter om lokalt selvstyre (heretter kalt "charteret", ETS Nr.122),

Som tar i betraktning at Europarådets formål er å oppnå større enhet blant medlemmene i den hensikt å sikre og realisere de idealer og prinsipper som er deres felles arv;

Som tar i betraktning at retten til å engasjere seg i behandlingen av offentlige anliggender er et av de demokratiske prinsipper som alle Europarådets medlemsstater hevder;

Som tar i betraktning at utviklingen i medlemsstatene har vist at dette prinsippet er av største viktighet for lokalt selvstyre;

Som tar i betraktning at det vil være hensiktsmessig å supplere charteret med bestemmelser som garanterer rett til deltakelse i lokale myndigheters saker;

Som viser til Europarådets konvensjon om innsyn i offentlige dokumenter, vedtatt av Ministerkomiteen 27. november 2008;

Som også viser til erklæringen og handlingsplanen som Europarådets stats- og regjeringssjefer vedtok på sitt 3. toppmøte (Warszawa, 16. - 17. mai 2005),

er blitt enige om følgende:

Artikkel 1 – Rett til deltakelse i lokale myndigheters saker

1. De kontraherende parter skal sikre enhver innenfor sitt myndighetsområde rett til deltakelse i lokale myndigheters saker.
2. Retten til deltakelse i lokale myndigheters saker angir retten til å søke å bestemme eller påvirke utøvelsen av en lokal myndighets kompetanse og ansvar.
3. Lovgivningen skal sørge for midler til å lette utøvelse av denne rettigheten. Lovgivningen kan foreskrive bestemte tiltak for forskjellige omstendigheter eller kategorier av personer, uten urettferdig diskriminering av noen person eller gruppe. I samsvar med partens konstitusjonelle og/eller internasjonale forpliktelser, kan lovgivningen særlig sørge for tiltak som er spesifikt begrenset til personer med stemmerett.
- 4.1. Hver kontraherende part skal ved lov anerkjenne sine statsborgeres rett til å delta, som velgere eller kandidater, i valg på medlemmer til den lokale myndighetens styre eller forsamling på stedet der de bor.
- 4.2. Lovgivningen skal også anerkjenne andre personers rett til slik deltakelse der den kontraherende part, i samsvar med sin egen konstitusjonelle ordning, beslutter dette, eller der dette samsvarer med partens internasjonale juridiske forpliktelser.

5.1. Alle formaliteter, vilkår eller begrensninger for utøvelse av retten til å delta i en lokal myndighets saker skal forbys ved lov og være forenlige med den kontraherende parts internasjonale juridiske forpliktelser.

5.2. Lovgivningen skal pålegge de formaliteter, vilkår og begrensninger som er nødvendige for å sikre at den etiske integritet og åpenhet i utøvelsen av lokale myndigheters kompetanse og ansvar ikke blir satt i fare ved utøvelsen av retten til deltakelse.

5.3. Alle andre formaliteter, vilkår eller begrensninger må være begrunnet ut fra behovet for å drive et effektivt politisk demokrati, opprettholde allmenn sikkerhet i et demokratisk samfunn eller for at den kontraherende part skal kunne oppfylle kravene som følger av dens internasjonale juridiske forpliktelser.

Artikkel 2 – Iverksetting av tiltak for retten til deltakelse

1. De kontraherende parter skal treffe alle de tiltak som er nødvendige for å iverksette retten til deltakelse i lokale myndigheters saker.

2. Disse tiltakene for utøvelsen av retten til deltakelse skal omfatte:

i. å gi lokale myndigheter fullmakt til å muliggjøre, fremme og lette utøvelsen av retten til deltakelse som beskrevet i denne protokollen;

ii. å sikre opprettelse av:

a. prosedyrer for å involvere mennesker som kan omfatte konsultative prosesser, lokale folkeavstemninger og anmodninger, og, der den lokale myndigheten har mange innbyggere og/eller dekker et stort geografisk område, tiltak for å involvere mennesker på et nivå som er nær dem;

b. prosedyrer for innsyn, i samsvar med den kontraherende parts konstitusjonelle ordning og internasjonale juridiske forpliktelser, i offisielle dokumenter som besittes av lokale myndigheter;

c. tiltak for å oppfylle behovene til kategorier av personer som møter særlige hindringer for å kunne delta; og

d. mekanismer og prosedyrer for å håndtere og svare på klager og forslag angående hvordan lokale myndigheter og lokale offentlige tjenester fungerer;

iii. å oppmuntre til bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi for å fremme og utøve retten til deltakelse som beskrevet i denne protokollen.

3. Prosedyrer, tiltak og mekanismer kan være forskjellige for ulike kategorier av lokale myndigheter ut fra deres størrelse og kompetanse.

4. I planleggings- og beslutningsprosessene vedrørende tiltak som skal iverksettes for å gjennomføre retten til deltakelse i lokale myndigheters saker, skal lokale myndigheter konsulteres i den grad det er mulig, til riktig tid og på egnet måte.

Artikkel 3 – Myndigheter som protokollen gjelder for

Denne protokollen gjelder for lokale myndigheter av enhver kategori som finnes på den kontraherende parts territorium. Imidlertid kan enhver stat, når den ratifiserer, tiltrer eller godkjenner denne protokollen, spesifisere hvilke kategorier av lokale eller regionale myndigheter den har til hensikt å begrense protokollens gyldighet til eller å unndra protokollens gyldighet. Ved senere å meddele dette skriftlig til Europarådets generalsekretær, kan parten også gjøre protokollen gjeldende for ytterligere kategorier av lokale eller regionale myndigheter.

Artikkel 4 – Territorial anvendelse

1. Enhver stat kan ved undertegning, eller ved deponering av sitt ratifikasjons-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument, angi på hvilket territorium eller hvilke territorier denne protokollen skal gjelde.
2. Enhver kontraherende part kan på en hvilken som helst senere dato, ved erklæring sendt til Europarådets generalsekretær, utvide anvendelsen av denne protokollen til ethvert annet territorium som er oppgitt i erklæringen. Protokollen skal tre i kraft for et slikt territorium på den første dag i måneden som følger etter utløpet av en periode på tre måneder etter den dato generalsekretæren mottar slik erklæring.
3. Enhver erklæring avgitt i henhold til de to foregående punkter kan trekkes tilbake for ethvert territorium angitt i en slik erklæring ved å gi underretning generalsekretæren. Tilbaketrekkingen skal tre i kraft på den første dag i måneden som følger etter utløpet av en periode på seks måneder etter den dato generalsekretæren mottok slik underretning.

Artikkel 5 – Undertegning og ikrafttredelse

1. Denne protokollen skal være åpen for undertegning av de medlemsstatene i Europarådet som har undertegnet charteret. Den er gjenstand for ratifisering, tiltredelse eller godkjenning. En medlemsstat i Europarådet kan ikke ratifisere, godkjenne eller tiltre denne protokollen med mindre den samtidig eller tidligere har ratifisert, godkjent eller tiltrådt charteret. Ratifiserings-, tiltredelses- eller godkjenningsdokumenter skal deponeres hos Europarådets generalsekretær.
2. Protokollen skal tre i kraft fra den første dag i måneden som følger etter utløpet av en periode på tre måneder etter den dato generalsekretæren mottok slik erklæring etter den dato åtte av medlemsstatene i Europarådet har uttrykt sitt samtykke til å være forpliktet av protokollen i henhold til bestemmelsene i punkt 1.
3. For enhver medlemsstat som senere uttrykker sin vilje til å være bundet av den, trer protokollen i kraft fra den første dag i måneden som følger etter utløpet av en periode på tre måneder etter datoen for deponeringen av statens ratifiserings- tiltredelses- eller godkjenningsdokument.

Artikkel 6 – Oppsigelse

1. Enhver kontraherende part kan når som helst si opp denne protokollen ved underretning til Europarådets generalsekretær.

2. En slik oppsigelse skal tre i kraft på den første dag i måneden som følger etter utløpet av en periode på seks måneder etter den dato generalsekretæren mottok underretningen.

Artikkel 7 – Meddelelser

Europarådets generalsekretær skal opplyse Europarådets medlemsstater om:

- a.* enhver undertegning;
- b.* deponeringen av ethvert ratifiserings- tiltredelses- eller godkjenningssdokument;
- c.* enhver ikrafttreden av denne protokollen i samsvar med artikkel 5;
- d.* enhver meddelelse som mottas i henhold til bestemmelsene i artikkel 3;
- e.* enhver annen avgjørelse, underretning eller melding som vedkommer denne protokollen.

Til bevitnelse herav har undertegnede, som har behørig fullmakt dertil, undertegnet denne protokoll.

Utferdiget i Strasbourg, den 16. november 2009, på engelsk og fransk i det begge tekster har samme gyldighet, i én enkelt kopi som skal deponeres i Europarådets arkiver. Europarådets generalsekretær skal sende bekreftede kopier til hver av Europarådets medlemsstater.

Vedlegg

Utkast til forklarende rapport

I. Tilleggsprotokollen ble satt opp innenfor Europarådet av Den europeiske komité for lokal- og regionaldemokrati (CDLR). Den ble åpnet for signering som konvensjon av de kontraherende parter i Europeisk charter om lokalt selvstyre den 16. november 2009.

II. Teksten i den forklarende rapporten som er utarbeidet på grunnlag av komiteens drøftelser og fremlagt for ministerkomiteen i Europarådet, utgjør ikke et dokument som gir en autoritativ tolkning av teksten i tilleggsprotokollen, selv om den kan lette forståelsen av dens bestemmelser.

A. Tilleggsprotokollens opprinnelse

Selve forordet til Europeisk charter om lokalt selvstyre, vedtatt og åpnet for signering 15. oktober 1985, erkjenner at innbyggernes rett til å delta i behandlingen av offentlige saker er et av de demokratiske prinsipper som deles av alle Europarådets medlemsstater. Charteret selv inneholder ikke vesentlige bestemmelser om dette emnet.

Tilleggsprotokollen om demokratisk deltakelse til Europeisk charter om lokalt selvstyre er, med hensyn til standardsetting, kulmineringen av mer enn to tiår med mellomstatlig arbeid i Europarådet om demokratisk deltakelse på lokalt nivå.

Så tidlig som i 1978 vedtok de europeiske ministrene med ansvar for lokalt styre på sitt tredje møte (Stockholm, 7.- 8. september 1978) en resolusjon vedrørende innbyggernes deltakelse på kommunalt nivå. Det samme emnet fremkom i konklusjonene av deres fjerde møte (Madrid, 21.- 23. mai 1980).

I tillegg til tallrike rapporter utarbeidet av CDLR, har Ministerkomiteen i årenes løp vedtatt en rekke anbefalinger til medlemsstatene vedrørende dette emnet, alle utarbeidet av CDLR:

- Rekommandasjon R(81)18 vedrørende deltakelse på kommunalt nivå;
- Rekommandasjon R(96)2 om folkeavstemninger og folkelige initiativer;
- Rekommandasjon Rek(2001)19 om innbyggernes deltakelse i lokalt offentlig liv.

Etter at Ministerkomiteen hadde vedtatt Rekommandasjon Rek(2001)19, vedtok CDLR å fortsette å vurdere gjennomføringen av denne rekommandasjonen, så vel som å utforske mulige videre steg, herunder standardsetting.

Konferansen for europeiske ministre med ansvar for lokalt og regionalt styre vedtok på det 14. møtet i Budapest (24. – 25. februar 2005) Budapest-erklæringen, der ministrene avtalte “ å gjøre gjennomføringen av et godt lokalt og regionalt styre til en vesentlig målsetning som skal etterstrebes av våre medlemsstater, med sikte på å møte utfordringene våre samfunn står overfor og oppfylle våre innbyggenes legitime forventninger”.

I Budapest-agendaen, som ble vedtatt ved samme anledning og deretter godkjent av det tredje toppmøtet mellom stats- og regjeringsledere i Europarådets medlemsstater (Warszawa, 16. -

17. mai 2005), kartla ministrene utfordringene og hvilke tiltak som skal treffes i perioden 2005-2010.

“Å svare på de skiftende måtene befolkningen engasjerer seg i det offentlige liv på lokalt nivå, og i noen tilfeller, den minkende viljen til å gjøre det” var blant de utfordringene som ble kartlagt. For å møte denne utfordringen avtalte ministrene “å undersøke hvor ønskelig og gjennomførbart det er å innføre konvensjonsbaserte juridiske standarder for innbyggernes deltakelse i det offentlige liv på lokalt og regionalt nivå”.

CDLR og dens underkomiteer av eksperter på demokratisk deltakelse og offentlig etikk (LR-DP) arbeidet med dette temaet, først ved å undersøke de forskjellige alternativene for hvilken type konvensjon det ville være mulig å utarbeide, og deretter med å utarbeide konkrete forslag til materielle bestemmelser.

På ministerkonferansens 15. møte, som fant sted i Valencia (15. - 16. oktober 2007), gav ministrene en avgjørende politisk drivkraft til prosessen. De erklærte:

“2. Den europeiske kultur for innbyggernes demokratiske deltakelse i det lokale offentlige liv er et vesentlig trekk ved vår felles forståelse og forpliktelse for det 21. århundrets demokrati på vårt kontinent. Den fortjener derfor å nedfelles i et paneuropeisk juridisk dokument, så som en konvensjon. På dette grunnlag ber vi om at utarbeidelsen av et utkast til tilleggsprotokoll til Europeisk charter om lokalt selvstyre (CETS 122) bringes til en vellykket fullføring med sikte på å fremlegges for godkjenning i Ministerkomiteen og åpnes for signering og ratifisering innen 31. desember 2008.

3. Denne protokoll bør gjenspeile og respektere mengden og mangfoldet av teknikker og ordninger for deltaking som er fastsatt i nasjonal, regional eller lokal lovgivning, og dekke følgende emner:

- retten til deltakelse i offentlig liv på lokalt nivå;
- retten til informasjon fra lokale myndigheter;
- lokale myndigheters plikt til å muliggjøre utøvelse av disse rettighetene”.

CDLR, assistert av LR-DP-komiteen, og fra 2009 dens etterfølger Komiteen av eksperter på demokratisk styre på lokalt og regionalt nivå (LR-GG), videreførte arbeidet med utkastet, som ble fullført i april 2009. Utkastet til protokollen ble godkjent og oversendt av CDLR til Ministerkomiteen i april 2009.

Ministrenes representanter vedtok tilleggsprotokollen og åpnet den for signering av de kontraherende parter i charteret på det 16. møtet i Europarådets ministerkonferanse for ministre med ansvar for lokalt og regionalt styre den 16. og 17. november 2009 i Utrecht.

B. Generelle bemerkninger

Tilleggsprotokollen tar sikte på å ta med alles rett til å delta i lokale myndigheters saker innenfor charterets anvendelsesområde.

Fastsattelsen av en individuell rettighet til å delta i en lokal myndighets saker gjenspeiler en langsiktig samfunnsutvikling i europeiske stater. Alle land har på forskjellige måter og i forskjellig grad etter hvert anerkjent den fundamentale betydningen av at innbyggerne

engasjerer seg og deltar i det offentlige liv. Demokratiske institusjoner bør ikke utformes og kan ikke opprettholdes uten å ta hensyn til hvilken fundamental rolle og plass innbyggernes deltakelse har.

Tre hovedårsaker erkjennes å ha gjort dette slik. Før det første er deltakelsen avgjørende for å bidra til å opprettholde legitimiteten til avgjørelser og sørge for ansvarlighet. Et annet sentralt argument er at offentlige myndigheter trenger å lytte og lære for å utforme bedre politikk og tjenester. Endelig har deltakelsen en verdi i seg selv. Den gir en følelse av tilhørighet og gjør lokalsamfunn til steder der folk ønsker å bo og arbeide, både nå og i fremtiden.

Basert på disse vurderingene følte man at charteret, som forplikter partene til å anvende grunnleggende regler som garanterer for lokale myndigheters politiske, administrative og økonomiske uavhengighet, også bør gi medlemsstatene i charteret mulighet til å utvide anvendelsesområdet for sine internasjonale juridiske forpliktelser slik at det også omfatter visse rettigheter for enkeltpersoner på lokalt nivå.

Tilføyelsen av rettigheter for enkeltpersoner på lokalt nivå svekker eller utvanner ikke på noen måte den grunnleggende betydningen og gyldigheten av eksisterende bestemmelser i charteret. Charteret legemliggjør overbevisningen om at graden av selvstyre som nytes av lokale myndigheter kan anses som en prøvestein på ekte demokrati. Ved å tilføye enkeltpersoners rettigheter til de mulige selvstendige bestemmelsene i charteret kan dets rolle som en ledestjerne for demokrati bare bli større.

Den opprinnelige tilnærmingen til denne tilleggsprotokollen, nemlig å inkludere rett til innsyn i offentlig informasjon ved en lokal myndighet, ble forlatt fordi Ministerkomiteens vedtak og åpning for signering av Europarådets konvensjon om innsyn i offisielle dokumenter (CETS 205) den 27. november 2008 ble ansett å gjøre det unødvendig å inkludere en slik spesifikk bestemmelse i gjeldende tilleggsprotokoll.

C. **Kommentar til tilleggsprotokollens bestemmelser**

Forord

Det korte forordet angir kort begrunnelsen for å vedta denne tilleggsprotokoll. Henvisningen til Europarådets konvensjon om innsyn i offisielle dokumenter ble tatt med for å understreke den vesentlige koblingen mellom de to dokumentene (se også de generelle kommentarene ovenfor).

Artikkel 1 - Rett til deltakelse i lokale myndigheters saker

Avsnitt 1

Første avsnitt beskriver den grunnleggende hovedbestemmelsen og er utformet som en individuell rettighet.

Avsnitt 2

Det andre avsnittet beskriver innholdet i den individuelle rettigheten til å delta i lokale myndigheters saker.

Avsnitt 3

Tredje avsnitt krever at en part i tilleggsprotokollen skal opprette og/eller opprettholde et juridisk rammeverk som letter retten til deltakelse i lokale myndigheters saker. Dette rammeverket behøver ikke å gi bestemmelser om enhetlige tiltak, men kan tillate tiltak som er forskjellige i samsvar med objektive forhold for mennesker og/eller lokale myndigheter. En eksplisitt bestemmelse er inkludert for å utelukke at en slik differensiering fører til eller innebærer diskriminering.

Avsnitt 4.1

Dette avsnittet garanterer på internasjonalt nivå den retten som statsborgere i den kontraherende part har til å delta, som velgere eller kandidater, i valg på medlemmer til styre eller forsamling i en lokal myndighet der de bor. Ingen slik internasjonal garanti er gitt annet sted. Artikkel 3 i den første tilleggsprotokoll til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen gjelder bare for valg til lovgivende forsamling. Artikkel 3 avsnitt 2 i charteret gir bestemmelser om demokratisk valg på lokale forsamlinger, men er ikke utformet som en individuell rettighet.

Ordet “statsborger” ble foretrukket fremfor “innbygger” for å bruke samme terminologi som Europarådets konvensjon om utlendingers deltakelse i offentlig liv på lokalt nivå (CETS 144).

Det må bemerkes at denne artikkelen ikke åpner for en ubetinget rett til fordel for statsborgere i hver kontraherende part til å delta som velgere eller kandidater i valgene i en annen aktuell lokal myndighet.

Faktisk, i samsvar med avsnitt 5.1 og følgende, kan de kontraherende parter fastsette vilkår, formaliteter og restriksjoner for utøvelsen av denne rettigheten.

Således gjør avsnitt 4.1 det mulig å åpne for stemmerett bare for personer som er statsborgere i den kontraherende part og som innehar sine borgerlige og politiske rettigheter i samsvar med gjeldende nasjonale regler.

Samtidig er det opp til den kontraherende parts gjeldende valglov å fastsette kriteriene for statsborgernes valgbarhet til ansvarsfunksjoner i lokale myndigheter.

Avsnitt 4.2

Garantien på internasjonalt nivå som er gitt i det foregående avsnittet er begrenset til statsborgere av den kontraherende part som bor innenfor den lokale myndighetens område.

Formålet med dette avsnittet er å gjøre det klart at tilleggsprotokollen ikke motsetter seg at den kontraherende part gir valgrettigheter til andre personer, slik som statsborgere som ikke bor i den lokale myndigheten, eller til ikke-statsborgere. Dersom parten velger å gi en slik rettighet, krever denne bestemmelsen at dette gjøres ved lov. Dette avsnittet gir således ikke bestemmelser om en individuell valgrettighet til ikke-statsborgere av den kontraherende part. Etter Europarådets standarder er dette spørsmålet underlagt Del C i Konvensjonen om utlendingers deltakelse i offentlig liv på lokalt nivå.

Avsnitt 5.1

Avsnitt 5.1 – 5.3 omhandler spørsmålet om begrensninger som kan, og i enkelte tilfeller må, legges på utøvelsen av retten til deltakelse i lokale myndigheters saker.

Begrensninger av individuelle rettigheter kan selvfølgelig ikke være vilkårlige. Avsnitt 5.1 krever derfor at alle formaliteter, vilkår eller restriksjoner skal fastsettes ved lov og være forenlige med den kontraherende parts internasjonale juridiske forpliktelser. Mens henvisningen til partens internasjonale juridiske forpliktelser strengt tatt kan virke overflødig, ble det funnet hensiktsmessig å ta den med for å gjøre oppmerksom på andre relevante internasjonale juridiske forpliktelser, først og fremst dem som er fastsatt i Europeisk konvensjon for beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter.

Avsnitt 5.2

Dette avsnittet krever at den kontraherende part fastsetter formaliteter, vilkår og begrensninger som er nødvendige for å sikre at den etiske integriteten og åpenheten i utøvelsen av lokale myndigheters kompetanse og ansvar ikke blir satt i fare ved utøvelsen av retten til deltakelse. Inkluderingen av denne bestemmelsen viser partenes besluttomhet om å sikre seg mot helt uønskede handlinger som bestikkelser eller bruk av makt eller tvangsformer for deltakelse, og krever at de treffer egnede tiltak. Alle formaliteter, vilkår og begrensninger som innføres i dette henseende må oppfylle standarden beskrevet i avsnitt 5.1.

Avsnitt 5.3

Dette avsnittet omhandler andre formaliteter, vilkår eller begrensninger enn dem som er nevnt i avsnitt 5.2. Det gir kriterier som, i tillegg til dem i avsnitt 5.1, gjelder for at en formalitet, et vilkår eller en begrensning skal være akseptable. De tre grunnene beskrevet i dette avsnittet er alternativer, dvs. for at en formalitet, et vilkår eller en begrensning skal være akseptabel, er det tilstrekkelig at ett alternativ får anvendelse.

Artikkel 2 - Iverksetting av tiltak for retten til deltakelse

Avsnitt 1

Dette avsnittet angir de kontraherende parters alminnelige forpliktelse til å treffe alle tiltak som er nødvendige for å iverksette retten til deltakelse i lokale myndigheters saker. Dette omfatter, men er ikke begrenset til, tiltak i nasjonal lovgivning. En ytterligere spesifisering av tiltakene som skal treffes, er gitt i avsnitt 2.

Avsnitt 2

Dette avsnittet inneholder en ikke-uttømmende liste over tiltak som skal treffes som en del av innsatsen som følger av den alminnelige forpliktelsen angitt i avsnitt 1. De gjelder for spørsmål som forfatterne av utkastet til tilleggsprotokoll kartla som særlig viktige.

Avsnitt 3

Denne bestemmelsen tilsvare, med hensyn til muligheten for å differensiere mellom kategorier av lokale myndigheter, til artikkel 1 avsnitt 3.

Avsnitt 4

Dette avsnittet sikrer en behørig høring av lokale myndigheter i planleggings- og beslutningsprosessene vedrørende juridiske og andre tiltak for iverksettelse. Ordlyden er hentet fra charterets artikkel 4 avsnitt 6.

Artikkel 3 - Myndigheter som protokollen gjelder for

Artikkel 3 og 4 tillater at det gjøres valg innenfor anvendelsesområdet for tilleggsprotokollen, både med hensyn til myndigheter og med hensyn til territorium. Identiske bestemmelser finnes i selve charteret. Det ble besluttet å inkludere disse mulighetene for valg i tilleggsprotokollen for å sette statene i stand til å anvende sine egne bestemmelser også for territoriale myndigheter som ikke omfattes av charteret.

Det ble ansett selvnlysende at i det minste alle myndigheter og territorier som omfattes av charteret, også ville omfattes av tilleggsprotokollen.

Selv om den fastslår som et alminnelig utgangspunkt at protokollen gjelder for alle kategorier lokale myndigheter som finnes innenfor den kontraherende parts territorium, åpner denne bestemmelsen, på identiske vilkår som charterets artikkel 13, for muligheten til på tidspunktet for ratifisering, tiltredelse eller godkjenning å begrense tilleggsprotokollens anvendelsesområde. Videre, også i likhet med charterets artikkel 13, gir den de kontraherende parter en permanent mulighet til å utvide anvendelsesområdet.

Artikkel 4 - Territorial anvendelse

Denne bestemmelsen fastsetter bestemmelsene om territorial anvendelse som er vanlige for Europarådets konvensjoner.

Artikkel 5 – 7

Disse bestemmelsene inneholder de vanlige reglene for Europarådets traktater vedrørende signering, ratifisering, tiltredelse, godkjenning, ikrafttredelse, underretninger, meldinger og oppsigelse.

Protokollen vil tre i kraft den første dagen i måneden etter utløpet av en periode på tre måneder etter datoen da åtte av Europarådets medlemsstater har gitt sin tilslutning til å bli bundet av protokollen i samsvar med bestemmelsene i artikkel 5.